

працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. *Офіційний вісник України*. 2016. № 22. Ст. 42.

4. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

5. Поливанюк В. Д., Завістовський О. Д. Актуальні питання удосконалення методик навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання в період воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 336–338.

Василь Поливанюк

професор кафедри
тактико-спеціальної підготовки,
кандидат юридичних наук, доцент

Дмитро Тінін

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Юлія Толмачова

курсантка 2-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ: РОБОТА З ДІТЬМИ ЗА УМОВ НАДЗВИЧАЙНИХ СТАНІВ

У ХХІ столітті спостерігається зростання кількості надзвичайних ситуацій, серед яких – військові конфлікти, природні катастрофи, пандемії, техногенні аварії тощо. У цих умовах значно підвищується роль правоохоронних органів у забезпеченні безпеки населення, особливо дітей, які є однією з найбільш вразливих категорій. Водночас ефективна робота з дітьми вимагає врахування гендерних аспектів, які визначають різні потреби, ролі, загрози та досвід хлопців і дівчат у кризових ситуаціях.

Згідно з Конвенцією ООН про права дитини та Стратегією гендерної рівності Ради Європи (2024–2029), держави зобов'язані забезпечити індивідуальний, недискримінаційний підхід до дітей з урахуванням їх статі, віку та особливостей розвитку.

Гендерна чутливість означає здатність виявляти приховані ризики та розуміти різні потреби дітей у кризових умовах. Дівчата, зокрема, більш уразливі до сексуального насильства, експлуатації та ранніх шлюбів, тимчасом як хлопці частіше потрапляють під ризик вербування до

незаконних збройних формувань або кримінального середовища. Окрему групу ризику становлять діти з нетиповими гендерними ідентичностями, які можуть зазнавати подвійної дискримінації – як за віком, так і за статевою або гендерною ознакою. Правоохоронці повинні бути навчені виявляти ці ризики та діяти відповідно до спеціальних протоколів. Наприклад, згідно з Методичними рекомендаціями МВС України щодо роботи з уразливими дітьми (2021), у подібних ситуаціях правоохоронці повинні забезпечити фізичний захист, конфіденційність, психологічну підтримку та співпрацю з фахівцями відповідного профілю.

Робота з дітьми в умовах надзвичайних станів вимагає високого рівня професіоналізму та координації між службами. Діти, які залишились без батьків, втратили дім або стали свідками насильства, потребують особливої уваги та індивідуального підходу. Під час евакуації, реєстрації, опитування або розміщення дітей треба враховувати їхню стать, вік, стан здоров'я та культурні особливості. Для дівчат-підлітків, наприклад, необхідно передбачати доступ до гігієнічних засобів, окремих санітарних зон та присутність жінок-фахівців під час опитування. Зі свого боку, хлопці можуть потребувати підтримки в уникненні стереотипних уявлень про «мужність», які можуть заважати їм звертатися по допомогу. Згідно з рекомендаціями CPMS (Minimum Standards for Child Protection in Humanitarian Action, 2019), такі нюанси є критичними для захисту дітей у гуманітарних кризах [1].

Також важливу роль відіграє міжвідомча співпраця. Захист дитини не може бути реалізований виключно силами поліції – він потребує спільних дій соціальних служб, медичних установ, освітніх закладів, психологів та громадських організацій. В Україні в цьому напрямі активно діє Національний план дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року [2]. У його межах правоохоронці проходять тренінги з гендерно чутливого реагування на випадки насильства, розвивають комунікаційні навички та співпрацюють з міжнародними гуманітарними організаціями, такими як UNICEF, Save the Children та інші.

Під час надзвичайних ситуацій – таких як воєнні дії, природні катастрофи чи техногенні аварії – уразливість жінок і дітей значно зростає. За даними міжнародних досліджень, саме в такі періоди підвищується ризик сексуального та домашнього насильства, торгівлі людьми та порушення прав дітей. Гендерно-чутлива поліція в таких умовах має не лише реагувати на порушення, але й активно запобігати їм – через патрулювання зон евакуації, перевірку тимчасових притулків, забезпечення роботи «гарячих ліній» і присутність фахівців жіночої статі на місцях [3].

Жінки-поліцейські, як свідчить практика ООН, зокрема звіт UN Women (2021), частіше викликають довіру серед постраждалих дітей, особливо дівчат, і можуть ефективніше налагоджувати комунікацію у випадках домашнього або сексуального насильства. Формування змішаних за статтю

мобільних груп із реагування на надзвичайні ситуації дозволяє краще розподіляти функції – забезпечувати психологічну підтримку, фізичний супровід, роботу з особами різного віку та статі.

Жінки-поліцейські можуть бути більш ефективними в роботі з дітьми, які стали жертвами або свідками насильства, особливо в умовах надзвичайних станів, коли діти можуть переживати травму, втрату дому чи батьків. Чутливе ставлення, емпатія та здатність створити безпечний простір для дитини – це риси, що часто притаманні саме жінкам у правоохоронних органах [4]. У таких ситуаціях важливо не лише забезпечити правовий захист, а й надати базову психологічну підтримку.

Водночас низка викликів залишається актуальною. Насамперед це недостатній рівень підготовки працівників правоохоронних органів щодо гендерних аспектів, нестача спеціалізованих кадрів, обмежені матеріальні ресурси у кризових зонах, а також стереотипи, які можуть впливати на рішення у складних етичних ситуаціях [5]. Для подолання цих проблем необхідне впровадження постійної освіти, розробка чітких протоколів, залучення міжнародного досвіду та включення гендерної тематики до внутрішніх стандартів правоохоронної діяльності.

Якщо проаналізувати поточний стан гендерної політики в секторі безпеки та оборони, можна дійти висновку, що забезпечення гендерної рівності в цих сферах є ключовим фактором для досягнення сталого розвитку. Для більш ефективної реалізації гендерної складової необхідна активна співпраця між державними установами, військовими структурами, громадськими організаціями та міжнародними партнерами тощо [6].

Забезпечення рівного доступу жінок до ухвалення рішень у сфері безпеки, включно з кризовим реагуванням, є не лише питанням справедливості, але й ефективності. Гендерно збалансовані команди поліції демонструють кращі результати у сфері профілактики насильства та соціального відновлення громад у післякризовий період. Залучення жінок до команд швидкого реагування, кризових штабів та мобільних груп роботи з дітьми може стати запорукою кращого захисту найбільш уразливих категорій населення [7].

Отже, врахування гендерних аспектів у діяльності правоохоронців для роботи з дітьми за умов надзвичайних станів є не лише правомірною вимогою міжнародних зобов'язань, але й запорукою більш ефективного, гуманного та справедливого реагування. Лише за умов комплексного, гендерно орієнтованого підходу можна створити безпечне середовище для кожної дитини, яка переживає кризову ситуацію, та забезпечити її право на захист, повагу й гідність незалежно від статі, віку чи походження. Знання гендерної психології є корисними для багатьох сфер життя, включно з освітою, медициною, психотерапією, управлінням та соціальною роботою. Розуміння різниць у гендерному сприйнятті та розвитку допомагає створювати більш ефективні програми та послуги, спрямовані на задоволення потреб людей з різними гендерними ідентичностями [8].

Список використаних джерел

1. Minimum Standards for Child Protection in Humanitarian Action, 2019. URL: <https://www.unicef.org/eap/regional-launch-child-protection-minimum-standards-humanitarian-action-cprms-eap>.
2. Логінова М., Бовт А. Гендерна безпека в кризових умовах: стратегії запобігання та протидії насильству в умовах воєнного конфлікту. *Згуртованість суспільства в умовах воєнного стану: актуальність, виклики та шляхи їх подолання* : зб. тез Всеукраїнської науково-практ. конф. з міжнародною участю (м. Кривий Ріг, 16–17 травня 2024 року). Кривий Ріг : КДПУ ; Полтава : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024. 396 с.
3. Галіцина Н. В. Механізм забезпечення гендерної рівності в органах Національної поліції України. *Запорізький національний університет. Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 113–120. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-5/25>.
4. Коссе В. Захист дітей від насильства в умовах повномасштабної війни в Україні. Діяльність Національної поліції України та інших інституцій у сфері забезпечення гендерної рівності : зб. матеріалів Всеукраїнського науково-практ. круглого столу (м. Івано-Франківськ, 31 травня 2023 року) / за заг. ред. проф. С. М. Мельничук. Івано-Франківськ : Луганський ННІ імені Е. О. Дідоренка ДонДУВС, 2023. 148 с. URL: dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/07/krugl.-stil-zbirnyk.pdf
5. Жіноча безпека і захист. Про що потрібно знати? URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/>
6. Войтюк М., Тінін Д. Інтеграція гендерної складової у секторі безпеки та оборони в Україні : матеріали конференцій МЦНД (29.11.2024; Житомир). С. 259–262. URL: <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/360>
7. Гаркуша А. Гендерний паритет: жінка в Національній поліції України. Херсонський національний технічний університет. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. Теорія та історія державного управління*. 2019. № 1. С. 89–94. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
8. Шлянчак С. О., Шлянчак А. В., Тінін Д. Г. Сучасна проблематика гендерної психології та гендерної ідентичності в період статевої зрілості індивіда. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2023. Вип. 210. С. 192–199. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-210-192-199>

Андрій Порохнявий

викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Фізична культура є важливою складовою соціальної культури, яка включає в себе цінності, знання, практики та традиції, що сприяють фізичному розвитку особистості та суспільства в цілому. Зміст фізичної